

Колодюк Л.Р. Використання методів для розвитку креативного мислення дітей молодшого шкільного віку. *Наука сьогодення: від досліджень до стратегічних рішень*: матеріали II Міжнародної студентської наукової конференції, м. Умань, 24 вересня, 2021 рік / Молодіжна наукова ліга. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2021. С.101–104.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Колодюк Любов Романівна

магістрантка ННІ педагогіки ЖДУ імені Івана Франка.

Науковий керівник: Павленко В.В. кан. пед. наук, доцент кафедри

професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки

та управління ЖДУ імені Івана Франка.

Житомир, Україна

У сучасному світі дуже важливо мислити креативно, щоб правильно розв'язати нестандартні ситуації, які можуть бути як у навчанні, так і в повсякденному житті. Нестандартність мислення – це перш за все поштовх до творчості та нових винаходів, тому вміння глянути на дійсність під іншим кутом дає неймовірні результати. Саме креативність з давніх-давен вела людство вперед, породжуючи нові ідеї. Сьогодні світові необхідні особистості, які здатні креативно мислити, адже саме вони змінюють та вдосконалюють реальність з надзвичайною швидкістю. Тому зараз актуально створювати програми для розвитку творчого потенціалу та креативного мислення, розробляти нові методи та вправи, які допоможуть школярам розвивати свою креативність.

Проблема розвитку креативного мислення є актуальною майже для всіх освітніх систем у світі, тому не дивно, що всі рішуче обговорюють її та створюють масу заходів для розв'язання. Варто згадати, що Європейський Союз проголосив 2009 р. роком креативності та інновацій. Головна мета була сприяти розвитку креативності у всіх сферах. Це можна підтвердити словами Європейської комісії: *«Європі необхідно сприяти розвитку креативності та інновації задля соціального та економічного розвитку»* [1, с. 5]. Також згідно з

Лісабонською декларацією, європейські заклади вищої освіти оновлені та удосконалені, стали справжнім середовищем для заохочення розвитку творчості, креативного мислення та інновацій.

Даною проблемою займалися як українські, так і зарубіжні вчені, а саме:

- Дж. Гілфорд й П. Торренс, які вважали креативність поштовхом до творчого (дивергентного) мислення;

- М. Воллах й Н. Коган – вміння нестандартно мислити, породжуючи оригінальні ідеї, в умовах розв'язання певного питання;

- Ф. Баррон розуміє під креативністю вміння додавати щось нове, що вже існує;

- В. Моляко розкриває поняття «креативність» як вміння приймати нестандартні рішення, створювати оригінальні цінності. Саме він виокремив 7 основних ознак креативності, а саме: активність, оригінальність, чуттєвість, евристичність, фантазію, активність, сконцентрованість, чіткість [2, с. 12].

Мета статті – розкрити особливості впливу методів на формування креативного мислення у дітей молодшого шкільного віку.

Поняття «мислення» можна трактувати по-різному, адже йому притаманне термінологічне різноманіття. Проаналізувавши педагогічну літературу, слід виокремити такі поняття як «креативне мислення», «продуктивне мислення», «дивергентне мислення», «нешаблонне мислення».

Мислення – це передусім психологічний процес самостійного пошуку й відкриття суттєво нового, тобто процес опосередкування та узагальнення відображення дійсності під час її аналізу й синтезу, що виникає на основі практичної діяльності й досвіду [3].

Слід зазначити, що мислення – це продукт історичного розвитку суспільної практики як особлива теоретична форма людської діяльності. Воно завжди самостійне та відкриває щось істотно нове. Також це процес, який формується, а не є заданий наперед [4, с. 75].

Існують різні типи мислення: наочно-дієве, наочно-образне й абстрактно-креативне (див. таблицю 1).

Характеристика типів мислення

Тип мислення	Характеристика
Наочно-дієве	Розв'язання завдання безпосередньо міститься в самій діяльності (генетично це найбільш рання стадія розвитку мислення). Цей тип мислення призначений, перш за все, для розв'язання практичних задач. В елементарній формі воно властиве дітям раннього віку (до 3-х років включно), які думають, діючи з предметами.
Наочно-образне	Тип мислення, який обов'язково спирається на сприймання або уявлення. Головною особливістю наочно-образного мислення є те, що розумова діяльність опосередковано пов'язана з навколишнім середовищем і здійснюється за допомогою зорових, слухових й рухових образів. Цей тип мислення характерний для дітей дошкільного віку (від 4 до 7 років).
Абстрактно-креативне	Провідний засіб теоретичного освоєння дійсності, що інтенсивно формується під час оволодіння дітьми науковими поняттями в процесі навчання. Воно має вигляд міркування, і здійснюється шляхом таких мислительних дій, як аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, абстрагування, порівняння. Цей тип мислення характерний для дітей дошкільного віку (від 4 до 7 років).

Щоб сформувати креативне мислення в учнів, слід створити всі необхідні умови для цього. Психолог В. Дружинін вважає, що креативність здатна активізуватися лише, коли навколишнє середовище сприяє цьому. Тому він виділив такі умови для формування креативності :

- відсутність зразка регламентованої поведінки;
- наявність позитивного зразка творчої поведінки;
- створення умов для наслідування творчої поведінки;
- соціальне підкріплення творчої поведінки.

Дж. Родарі у своїй книзі «Граматика фантазії» виділив та описав дієві вправи для розвитку креативного мислення. Він вважав, що використовувати ці

методи дуже ефективно як для дорослих, так і для дітей. Одна з цих вправ – «біном фантазії». Застосовувати її ефективно на різних уроках, але найбільш дієвою стане під час вивчення нових слів з іноземної мови, вигадування цікавих історій на літературі чи українській мові. Взагалі кожен вчитель може по-новому відкривати цю вправу для себе й по-різному інтерпретувати для своїх учнів. Суть вправи «біном фантазії» полягає у тому, що слід обрати будь-яких два (можна й більше) іменника, які змістовно не перетинаються (наприклад, балерина й стілець) і скласти якомога більше речень, найкраще 10. Якщо слова дуже складно поєднати, то в цьому можуть допомогти прийменники (див. рисунок 1). І далі дофантазуємо, наскільки вистачить уяви. Така вправа входить до завдань TRIZ-педагогіки, що є хорошим доводом того, що ця вправа «біном фантазії» є актуальною та дієвою досі [6].

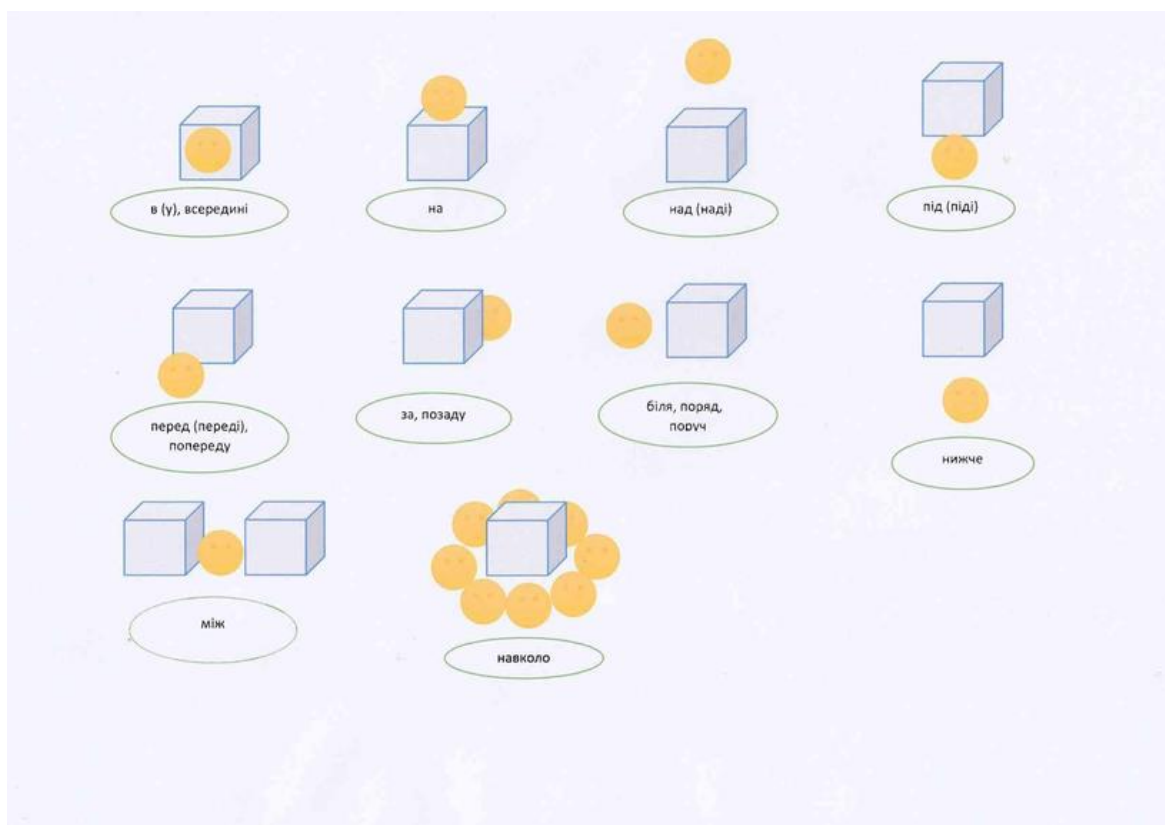

Рис. 1. Вправа «біном фантазії»

Список використаних джерел

1. Villalba E. On Creativity: Towards an Understanding of Creativity and its measurements. *European Commission Joint Research Center*. Italy: European Communities, 2008. 39 p.
2. Ward T. B., S. M. Smith, R. A. Finke Creative Cognition. *Handbook of Creativity / edited by R. Sternberg*. UK: Cambridge University Press, 1999. P. 189–212.
3. Павленко В.В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал]* / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2016. Вип. 11. С.120–131.
4. Мислення: поняття, види, процес та теорії. URL : <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/29349/> (дата звернення: 14.09.2021)
5. Павленко В.В. Розвиток креативності молодших школярів: [монографія] / за ред. проф. О.Є. Антонової. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2017. 158 с.
6. Дружинин В. Н. Психология : учебник для гуманитарных вузов. [2-е изд.]. СПб.: Изд. дом ПИТЕР, 2007. 656 с.
7. Джанни Родари Граматика фантазии. Москва: «Прогресс», 1990. С.25–26.